

ANTROPOLOGICKÝ POHĽAD NA VÁŠEŇ ZÚFALSTVA (AKÉDIE) AKO NEGATÍVNY VÝSLEDOK SPOLOČENSKEJ KRÍZY

Ľuboš SAVČÁK

Pravoslávna bohoslovecká fakulta, Prešovská univerzita v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

ÚVOD

V súčasnej dobe sa stretávame s obrovským množstvom nových krízových situácií, s ktorými sme doposiaľ nemali skúsenosti. Človek nevie, ako sa má s nimi vysporiadať, čo vedie k jeho vnútornej nestabilite. Dnes je hlavnou témou pandémie vírusu Covid-19, ktorá priniesla so sebou veľké zmeny v životoch nás všetkých. Zaviedli sa rôzne opatrenia, ktoré ovplyvnili fungovanie štátu, jeho ekonomiky, tieto opatrenia obmedzili fungovania rôznych firiem, podnikov, čo v konečnom dôsledku malo vplyv na rodiny a na konci tohto reťazca stojí prakticky každý človek. Takže každý jedinec bol nútený čeliť rôznym novovzniknutým problémom, pričom jedni to zvládajú pomerne dobre, iní zase prežívajú ťažké obdobia. Z minulosti je známe, že každá kríza priniesla niečo nové a pozitívne, čo musíme priznať aj v tomto prípade. Napríklad, zavedením lockdownu si ľudia začali viac vážiť zdravie, pobyt v prírode, jednoducho povedané, upravili si svoj rebríček hodnôt. Avšak mnohí zistili, že neustály pobyt doma, v uzavretom priestore, s tými istými ľuďmi, spôsobuje taktiež nemalé psychologické či sociálne problémy. Mnohí si uvedomili, že nevedia, ako si správne upraviť harmonogram dňa, ako efektívne pracovať či tráviť voľný čas, pričom sa u mnohých začali prejavovať pocity depresie, zúfalstva, beznádeje, objavila sa tzv. „ponorková choroba“ a u väčšiny sa tak mohla prejavovať skrytá vášeň s názvom akédia, čo sa do ruského jazyka prekladá *unynije*, a ktorá je jedna z ôsmich hlavných vášní podľa svätých otcov. Preto v tomto príspevku si charakterizujeme pojem akédia, aké má prejavy, čo stojí za jej vznikom a ako proti nej bojovať z pohľadu pravoslávnej asketiky.

POJEM AKÉDIA

V názve príspevku sme uviedli termín *zúfalstvo*, avšak je potrebné hneď na úvod poznamenať, že tento slovenský ekvivalent nevystihuje tento jav úplne, skôr by sme mohli povedať, že je to len jeden z mnohých javov, prostredníctvom ktorých sa táto vášeň prejavuje. Akédia (lat. *acedia*) v gréčtine *Ἀκηδία* (a - nie,

kedon - snaha, práca) je doslova túžba nič nerobiť, nenamáhať sa, taktiež znechutenosť, lenivosť, nevytrvalosť, skleslosť, zúfalstvo, vnútorná nestabilita, nerozhodnosť, vyhorenosť. Akédia sa výrazne prejavuje v mníšskom živote, preto sa o nej práve dozvedáme z rôznych asketických diel svätých otcov, ktorí radia, ako jej čeliť. Ale existuje aj staršia zmienka, a to v žalmoch proroka Dávida [Ž 90, 6] ktorý ju pomenováva ako *bis polúdennyj*, čo v doslovnom preklade znamená *poludňajší démon*. Je to z toho dôvodu, že akédia sa u mníchov prejavuje okolo poludnia, kedy zvyčajne nastáva úpadok síl, človek pociťuje hlad, oslabuje sa pozornosť a ostražitosť v duchovnom svete, a tak má démon zjednodušený prístup k srdcu človeka, mnícha. Táto vášeň je z duchovného hľadiska nebezpečná, pretože dochádza k ochabnutiu síl ľudskej duše, kvôli čomu sa zanedbáva snaha o spasenie vo večnosti. [1] Vo svojej podstate akédia je vyčerpanie duše a vyčerpaná duša nemá to, čo je jej prirodzené, a tým pádom nevydrží odvážne čeliť pokušeniam. Človek už nemá síl odolávať nátlaku pokušení. Tento stav duše následne produkuje ďalšie pocity, a to pocity prázdnoty, nudy, nepriazne, vzniká neschopnosť sústrediť sa. [4] Z toho nám vyplýva to, že človek posadnutý akédiou je ako bojazlivý vojak, ktorý hneď uteká pred útokom nepriateľa, rovnako, aj sklúčený človek nemá silu vydržať nápor myšlienok, pokušení a hľadá, kam by mohol utiecť. [3]

PÔVOD A ČRTY AKÉDIE

Akákolvek choroba, aby sa mohla úspešne a dôkladne liečiť, potrebuje poriadnu diagnostiku. Jednotlivé vášne sú medzi sebou tesne prepojené, jedna myšlienka privádza k druhej, preto je potrebné pochopiť mechanizmus, ako to všetko funguje, aby sme mohli dôkladne určiť pôvod akédie. Tento mechanizmus však nejde pozorovať zo strany, človek musí dosiahnuť empirické poznanie, a to práve neustálym pozorovaním a skúmaním svojej duše, preto naša práca je založená na skúsenostiach iných duchovných osôb, ktorí sa touto asketickou činnosťou zaoberali. Skúmaním ich diel prichádzame k tomu, že *unynije* je vášeň, ktorá sa prejavuje v každej inej, je akoby konečným ohnivkom tejto reťaze, za ktorým už nenasleduje nič. [4] Často sa však spája s vášňou smútku, ktorá vzniká pri neúspechu či nenaplnení telesných žiadostivostí, čo je späté s každou vášňou. [10] Myšlienky akédie sa odlišujú od ostatných vášnivých myšlienok tým, že tie prvé pochádzajú buď z hnevlivej alebo túžobnej časti duše, pričom myšlienky akédie vznikajú z oboch oblastí. Prichádzame k tomu, že vo všeobecnosti je táto vášeň iracionálna, pretože človek postihnutý touto vášňou sa začína rozhorčovať nad všetkým, čo mu príde do cesty (hnev) a smúti za všetkým, o čo prišiel (túžba). Ďalším faktorom je čas trvania. Pri pozorovaní prejavov iných vášní zistíme, že myšlienky nimi produkované

nemajú dlhú trvácnosť, to znamená, rýchlo sa strácajú (smilstvo). Ale pri tejto vášni, ktorá má, ako sme vyššie uviedli, zložitejší základ, ňou produkované myšlienky majú dlhodobejší charakter, nakoľko je spojená so všetkými ostatnými vášňami, teda nič po nej už nenasleduje a neprichádza. Je to stav, v ktorom sa duša dostane akoby do slepej ulice. Prekáža jej všetko navôkol, čo je v spojení s túžbou po všetkom, čo už niet a to spôsobuje paralyzovanie duše, preto už žiadna myšlienka nemôže vojsť do jej umu. To všetko potom môže prejsť do pocitov duševnej depresie, samozrejme, iba v prípadoch, ak ju človek včas nespozoruje a nezačne jej čeliť. To však nie je také jednoduché, pretože veľa ľudí si akédiu nedokáže uvedomiť či dokonca ani priznať.

Ďalším symptómom je ochabnutie síl (atónia) duše a to všetko, čo sme doteraz opisali, skutočne spôsobuje človeku nemalé trápenie, čo je vášni ako takej vlastné (vášeň - *rus. strasť* od slova *stradanie* - strádanie, utrpenie). Je to z toho dôvodu, že sily našej duše by mali nachádzať uspokojenie v Bohu. Od samého stvorenia človek túžil a smeroval k blaženosti. Blaženosť spočíva v poznávaní Bohom stvoreného sveta a prostredníctvom toho mal človek dôjsť k poznaniu Samotného Boha. Hnevľivá sila duše bola predurčená na boj o blaženosť, ku ktorej smerovala túžobná sila ľudskej duše. Avšak toto duchovné predurčenie duše sa skazilo tým, že človek usmerňoval svoje sily na získanie a naplnenie sa svetskými pôžitkami, v dôsledku čoho nedošiel k pravému poznaniu. Svoju pozornosť upriamil na samého seba, začína sa chorobná priviazanosť a láska k sebe samému. Um, ktorý si želá skutočné poznanie, ho nedostáva a tým pádom vzniká hnev a smútok. Všetkému pôsobeniu (pokušeniu) zo strany diabla dáva povolenie alebo zákaz slobodná vôľa človeka. Od nej závisí, či vstúpi zlo do jej vnútra. [4] Akú duchovnú orientáciu budú mať naše skutky, o tom rozhoduje človek sám. Buď budú smerovať k Bohu, alebo sa budú od Neho vzdávať. [11]

PREJAVY AKÉDIE

Existuje široká škála rôznorodých prejavov tejto vášne. Nielenže sa môže toľkými spôsobmi prejavovať, ale dokonca nemusí byť ani nikdy odhalená. Nie každý má odvahu pred samým sebou a pred inými priznať, že ňou trpí, preto hľadajú všelijaké ospravedlnenia, ako obhájiť svoje konanie, svoje stavy smútku. Dôvody, ktorými sa zväčša ospravedľujú, boli a sú aj dnes mnohoraké, závisia od miesta, času, sociálneho statusu, jednoducho, človek sám nachádza vždy nové a nové „mená“ pre akédiu. [4] Uvedieme si zopár prejavov akédie. Paradoxom je, že hoci je táto vášeň hriech, jej prejavy sa navonok môžu zdať ako zbožné, cnostné, preto v tomto prípade je potrebné dôkladne skúmať podnety našich konaní. [6]

Súčasný človek dnes využíva dostatočné množstvo rôznych technických vymožeností, ktoré by mu mali zjednodušiť život a ušetriť čas na iné činnosti. Lenže aj tu hrozí, že človek upadne do stavu akejsi monotónnosti, ktorá ho opäť dovedie do „slepej uličky“. Na druhej strane, kto žije nasýteným vnútorným životom, ten môže vykonávať ľubovoľnú prácu, nech by sa javila akokoľvek monotónna, nebude na to obracať svoju pozornosť. Nie práca je na vine, ale môžu to byť ľudia z okolia, ktorí nám mohli kedysi ublížiť, alebo dokonca si takéto predstavy navodzujeme sami a zdá sa nám, že nikto nás už nemá rád, niet nikoho, kto by nás utešil. [4] Opäť tu v skutočnosti nikto nie je na vine, ale je to urazené ego, plod sebalásky, ktorá je matkou, koreňom a prameňom všetkých hriechov. [9]

Prvým príznakom je vnútorná nestálosť, nestabilita. V tomto prípade sa táto nespokojnosť môže prejavovať vo všetkom. Prekáža nám práca, miesto bydliska, vzťahy v rodine, človek nie je schopný dokončiť začatú prácu, dočítať knihu, stále niečo odkladá, stále má nutkanie niečo zmeniť. [4] Ako zbožný prejav či zámienka tu môže byť pohostinnosť a navštevovanie iných, len nebyť v osamote so svojimi myšlienkami. [6] Mních sa v takomto prípade podobá na suchú haluz na púšti, pretože nejakú chvíľu vydrží v mlčanlivosti, ale potom sa opäť nevoľky nesie ďalej. [10] Najčastejšie je však nutkanie zmeniť miesto, pričom jeden z dôvodov môžu byť slová Spasiteľa, Ktorý hovoril žene Samaritánke o skutočnom klaňaní sa Bohu, nezávisiac od miesta [Jn 4, 21-24]. Akédia v duši spôsobuje strach z miesta, hnuší sa jej nielen to miesto, kde prebýva, ale aj ľudia, ktorí s ňou žijú, vzniká opovrhnutie a odpor ako k menej cenným. [8]

Druhý príznak *unynija* je známy už oddávna. Je to potreba či náchylnosť uľahčiť si tieto depresívne stavy, a tak človek vyhľadáva rozptýlenie či zábavu. V súčasnosti je všetko nastavené tak, aby mal človek po ruke akýkoľvek druh zábavy, aby mohol bez najmenších prekážok navštevovať podniky, herne, divadlá a všeličo iné, len aby neobjavil v sebe túto zničujúcu vášeň. Iní zase začínajú cestovať, vyhľadávať dovolenky, čo im, skutočne, na nejaký čas prinesie úľavu, ale akédia sa vráti s ešte intenzívnejšími účinkami. [4]

Tretím variantom prejavu akédie je zvýšená aktivnosť v podobe kresťanskej lásky. Je to sebaklam, v ktorom sa človek snaží vykonávať veľa činností, pričom mnohé z nich sa zdajú byť vznešené či cnostné. Nebezpečenstvo je však v tom, že človek sa nezbaví vnútornej prázdnoty a táto aktivnosť pôsobí o to viac deštruktívne. Skôr či neskôr sa človek vnútorne prebudí a môže dôjsť do stavu, kedy zahodí všetko, v čom videl zmysel života, alebo bude hľadať útechu v zábave. Avšak, existuje kritérium, podľa ktorého sa dajú rozlíšiť láska kresťanská od lásky klamlivej. Jednoducho, podľa ich plodov. Ak má niekto v sebe lásku, tak z neho vyžaruje dobroprajnosť, správa sa milo, je krotký, ale aktivnosť

podnecovaná akédiou spôsobuje, že človek sa stáva nestrpiteľným. [4] Konkrétne sa to môže prejavíť ako milosrdenstvo, poskytované z vlastnoručnej práce, pričom si človek zaumieni, že je lepšie sa ponamáhať a dielom svojich rúk tak pomôcť blížnemu, než ako sa pomodliť. Takto sa sám pred sebou ospravedlňuje, že má veľa práce, aby mohol pomáhať. Trpiaci akédiou má takisto nutkanie navštíviť chorých. To sa hlavne prejavuje v prípade, že človek má svoje domáce povinnosti, alebo musí niečo urobiť, vtedy je ochotný ísť pomáhať iným, susedom, dokonca robiť prácu za iných, pričom zanedbáva svoje domáce povinnosti, nechce riešiť svoje vážnejšie problémy, je pripravený pomáhať iným zabúdajúc na to, že je potrebné sa najprv venovať rodine a splniť si svoje povinnosti v práci a v domácnosti. [6]

Trpiaci akédiou mávajú aj ďalší príznak, a tým je lenivosť v svojich činnostiach. Pozorovateľné to je predovšetkým vo vykonávaní modlitebného pravidla u mníchov, ktorí potom vyžadujú skrátenie modlitieb a bohoslužieb, sú im na príťaž, rovnako, ako chorý nevládze niesť ťažké bremeno, tak aj trpiaci *unynijem* nevykonáva poctivo svoje pravidlo, pretože telesne je rozladený a oslabli mu duševné sily. [10] Na druhej strane pri modlitbách, ktoré človeku spôsobujú takú „záťaž“, sa objavuje tendencia rýchleho čítania modlitieb. V tom prípade, pri pohľade do útrov srdca, človek objaví v sebe skrytú netrpezlivosť. Okrem toho, ďalším prejavom je nutkanie debatovať s okolostojacim počas modlitieb či bohoslužieb. Ako sme vyššie uviedli, táto neresť má navonok úplne nenápadné prejavy a ďalším takým skutočne veľmi nenápadným prejavom sú driemoty počas modlitby či počas bohoslužieb. Na prvý pohľad si človek môže myslieť, že potreba spánku je prirodzená, ale ona sa zvykne vyskytovať aj v prípade, keď je človek dostatočne odpočinutý. Vtedy je potrebné zvýšiť svoju pozornosť na tento fenomén, pretože sa jedná o pôsobenie špecifického druhu nečistého ducha. Je to démon akédie, a preto je potrebné mu čeliť. [6]

Vo všeobecnosti nastáva ochladenie v duchovnom živote. Stav byznádeje, smútku, akédie môžu trvať aj dlhodobo. Nie vždy bude človek pociťovať počas modlitby radosť a pokoj, ale nastanú obdobia úpadku, ochladenia, lenivosti a slabej viery. Netreba sa poddať, riešením je vytrvať a aj napriek tomu sa nútiť do regulárneho vykonávania týchto činností. [7]

LIEČEBNÉ PROSTRIEDKY

Pri pohľade na všetky doteraz uvedené prejavy akédie môže človek dostať dojem, že nad touto vášňou sa nedá zvíťaziť. Ale dôkazom toho, že je to omyl, sú životy mnohých svätých, ktorí to dokázali a nie je dôvod, aby človek padal do zúfalstva. Ako sme skôr už spomenuli, príčina vzniku tejto vášne je v nesprávnom nasmerovaní hnevlivej a túžobnej sily duše, preto aj liečba sa musí

sústrediť na uzdravenie práve týchto dvoch síl. Telesné vášne sa zväčša liečia zdržanlivosťou. Akédia pochádza niekedy aj z pôžitku. [5] Duchovný život je potrebné budovať od základov, teda postupne, dôkladne a pomaly, preto aj v tomto prípade si liečba vyžaduje postup od „základov“, teda proti túžbam čeliť zdržanlivosťou. Je to všeobecný liek. [4] Predchodcom akédie je smútok, preto kto je spútaný smútkom, ten je porazený v boji s vášňami. Je zrejmé, že smútok je výsledkom neúspechu v telesných žiadostivostiach, pričom žiadostivosti sú vždy spojené s vášňami. Kto porazil svoje túžby, ten porazil vášň, a kto porazil vášň, toho neovláda smútok. Kto je zdržanlivý v jedle, ten nebude smútiť za jedlom. Kto je zdržanlivý vo svojich telesných (sexuálnych) žiadostivostiach, ten nebude smútiť, že si nesplnil svoju túžbu. Kto je zdržanlivý v hneve, ten nebude smútiť, že sa nepomstil nepriateľovi. Kto je zdržanlivý v túžbe po ľudskej sláve, tomu nebude prekážať, že ju nedostane. Preto ten, kto dokáže byť zdržanlivý v túžbach, tomu je smútok cudzí a tým pádom netrpí ani akédiou. [10]

Okrem všeobecného lieku zdržanlivosti existujú aj špecializované lieky. Uviedli sme, že choré sú sily duše. Preto je potrebné liečiť každú jednotlivo, teda proti každému konkrétnemu neduhu nájsť opačnú cnosť.

Neduhy hnevlivej časti duše pri akédii sú zbabelosť, úpadok duševných síl, atónia duše. Oproti ním stojí cnosť odvahy, trpezlivosti. Je potrebné odvážne sa postaviť nepriateľovi, čeliť mu, v žiadnom prípade netreba meniť miesto prebývania, pretože odvážny boj prináša veľký úžitok pre dušu. Mníchom sa odporúča v takomto boji za každých okolností zostať vo svojej izbe (kélii). Avšak väčšina ľudí nežije v kéliách, ale v rodinnom či profesijnom prostredí, kde sa takisto môžu cítiť „tesno“. Mlčanlivé znášanie, bez reptania či pomstychtivosti, to robí človeka celostnou osobou. Popritom je dobré sa pozitívne naladiť, zaujať pozitívnu životnú pozíciu. [4] Akédiu lieči pravidelnosť, robenie každej činnosti pozorne a s bážňou Božou. Každéj práci by mala byť určená miera, nenechávať prácu skôr, než sa vykoná naplánované, pričom sa je potrebné usilovne a rozumne modliť. [10] Akédia sa prejavuje aj ako pokušenie nezachovávať mieru, buď z ľahostajnosti alebo kvôli náchylnosti k prehnanosti. [4] Do všetkého sa treba rozumne nútiť, začínať malými krokmi, pretože ani v jednej činnosti nikto nikdy nič nedosiahol, ak sa neprinútil a nevykonával to pravidelne. Ide o vypestovanie si pevnej vôle. Dobré skutky sa nerobia ľahko, o čom nám svedčí aj Spasiteľ v Evanjeliu: *„Kráľovstvo nebeské sa získava s námahou a tí, ktorí sa namáhajú, sa ho zmocňujú.“* [Mt 11,12] Za takýto prístup môže prísť odmena v podobe duchovného vzletu, radostnej modlitby, ale bolo by nerozumné očakávať, že tieto stavy nás budú sprevádzať stále. Hľadanie komfortu a prežívanie týchto stavov nie je cieľ, ale cieľom je stretnutie s Bohom.

Ak na človeka doľahlo *unynije*, je potrebné i naďalej nútiť sa žiť duchovným životom. Nezanedbávať modlitbu, pristupovať k Svätým Tajinám, čítať duchovnú literatúru, Sväté Písmo, fyzicky pracovať, hlavne pre blaho iných. Dávni askéti učia, že démon akédie sa nepribližuje k tomu, kto nesedí v nečinnosti. [7]

Ďalším zaujímavým liekom sú slzy. Samozrejme, nemáme na mysli slzy sebaľútosti, ale slzy pri modlitbe. Prečo sú slzy tak významné? Prečo Boh na ne prihliada? Odpoveď nájdeme vo Svätom Písme, konkrétne keď sa hovorí o slzách veľkej smilnice [Lk 7,36], o slzách apoštola Petra po zrieknutí sa [Mt 26,69], pretože slzy majú rovnakú váhu ako vyznanie sa mýtnika v chráme [Ž 50,1; Lk 17,13]. Slzy bez slov sú ako vyznanie toho, že človek potrebuje záchranu. A Christos prišiel práve pre hriešnikov, ktorí si svoju hriešnosť uvedomujú. [4]

Plynulo prejdeme k ďalšiemu lieku, ktorým je modlitba. Musíme si uvedomiť, že nič nebráni človeku fyzicky pracovať a pritom sa modliť, v srdci prebývať s Bohom. V profesii, kde sa od človeka vyžaduje psychická práca, práca rozumu (matematik, architekt...) alebo ak si predstavíme študenta na prednáške, tam je ťažko zo začiatku vnútorne prebývať v modlitbe. Ale akonáhle sa vyskytne príležitosť (prestávka, alebo mechanická práca), hneď to treba využiť a modliť sa, napríklad, Isusovu modlitbu. Je nesmierne dôležité, aby si naše srdce zvykalo prebývať s Bohom. A to sa dosahuje praxou. [6]

SUMMARY

The current social crisis is forcing us to think about many things. Thanks to it, many of us have discovered in ourselves sinful passions or shortcomings that we have not yet known, because the flow (course) and attractions of this world have prevented us from doing so. The aim of this work is to explore the issue of one of the eight main passions, a passion called acedia. It has brought us to the unprecedented depths of the human soul, and we have found that this passion is especially dangerous from the spiritual point of view because it has perfect camouflage and is present in all other passions. Acedia is literally a disease of the soul that causes great suffering to a person. We found its beginning in the wrong direction of the forces of the human soul, which led us to a phenomenon called self-love, which hides a morbid and destructive introversion (withdrawnness). It can manifest itself in thousands of ways on the outside, and if it is not diagnosed in time, it will cause death in a person's ability to love. It draws its energy in irrational selfish desires that are not fulfilled. Consequently, the soul cannot withstand this state and escapes the reality in search of various forms of distraction or entertainment. Such a soul is not satisfied with the present and longs for the future. Therefore, the manifestations of acedia are contrasting. On

the one hand, complete exhaustion of mental strength and, on the other hand, excessive activity. Untreated acedia leads to various forms of depression ultimately leading to suicide. As we have said, in essence, it is an escape, and therefore, the general remedy is patience. Another cure is tears, but not tears of self-pity, but tears in confessing one's hardened heart before God and in anticipation of God's grace. Last but not least, the way to overcome these states is to force oneself to live a spiritual life, not to weaken in prayer, to participate in the mysteries, to read the spiritual literature and the Scriptures, and to see God's will in everything. All this needs to be linked to work, which is why the holy fathers said that demons of acedia do not approach those who do not sit idle.

REFERENCES

1. *Азбука веры*. [online]. [26-11-2021]. From: <<https://azbyka.ru/unynie>>.
2. *Библия*. 2001. Москва: Российское библейское общество, 2001. 1958 s. ISBN 5-85524-009-6.
3. БЛУД, А. 2013. *О феномене «акедия» (уныние)*. [online]. [28-11-2021]. From: <<https://bogoslov.ru/article/3578037>>.
4. БУНГЕ, Г. 2014. *Тоска, уныние, депрессия: Учение Евагрия Понтийского*. Москва: Сретенский монастырь, 2014. ISBN 978-5-7533-0926-6.
5. *Душевный лекарь: святые отцы – мирянам*. 2009. Краматорск: Тираж-51, 2009. 799 s. ISBN 966-302-619-7.
6. ФИЛИМОНОВ, С. 2017. *Борьба со страстями*. [online]. [27-11-2021]. From: <https://azbyka.ru/otechnik/antropologiya-i-asketika/borba-so-strastjami/#0_130>.
7. ГУМЕРОВ, П. 2010. *Православная аскетика, изложенная для мирян*. Москва: Издательство Сретенского монастыря, 2010. 220 s. ISBN 978-5-7533-0526-8.
8. ИОАНН КАССИАН РИМЛЯНИН, преп. 2016. *О постановлениях монастырских. Труд преподобного Иоанна Кассиана, переведенный святителем Игнатием*. Москва: Правило веры, 2016. 384 s. ISBN 978-5-94759-221-4.
9. КЛЕОПА, И. архим. 2015. *Поучения сердца моего*. Москва: Русский хронограф, 2015. 476 s. ISBN 978-5-85134-072-7.
10. НИЛ СИНАЙСКИЙ, преп. 2000. *Творения преподобного отца нашего Нила Синайского*. Москва: Московское подворье Свято-Троицкой Сергиевой Лавры, 2000. ISBN 5-7789-0081-3.
11. ŽUPINA, M. 2017. *Biblicko-patristický pohľad na človeka v protologickom, historickom a eschatologickom kontexte*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2017. 133 s. ISBN 978-80-555-1970-8.

AN ANTHROPOLOGICAL VIEW OF DESPAIR (ACEDIA) AS A NEGATIVE RESULT OF THE SOCIAL CRISIS

Lubos SAVCAK, doctorand, Faculty of Orthodox Theology, University of Presov, Masarykova 15, 080 01 Presov, Slovakia, lubos.savcak@smail.unipo.sk, 00421907588575

Abstract

This scientific and patristic study provides the characteristic of the kind of passion called acedia. The article talks about its origins, what features it has, how it manifests, and what means to use to get rid of it. In its essence, acedia is the result of self-love that leads to the complete exhaustion of mental powers, which is reflected oppositely, either in inaction or over activity, while neglecting priorities. It's an escape from reality searching for distraction and fun. However, the cure is patience, prayer, perseverance in the spiritual way of life and drawing of God's grace. This phenomenon is dangerous because the person suffering acedia loses the pursuit of eternal life.

Key words

Crisis, passion, acedia, boredom, perseverance, patience, prayer, regularity, escape, depression